

народного значення та внести конкретні зміни щодо країн-агресорів, які не дотримуються норм міжнародного права.

Література:

1. Левин Д. Б. Принцип мирного разрешения международных споров. – М.: Наука, 1977.
2. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 р. // Internet-ресурс. – <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
3. Гаазька конвенція про закони і звичаї сухопутної війни від 18 жовтня 1907 р. // Internet-ресурс. – <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
4. Статут Ліги Націй від 28 квітня 1919 р. // Internet-ресурс. – <http://www.hist.msu.ru/>.
5. Пакт про відмову від війни як зняття національної політики від 27 серпня 1928 р. // Internet-ресурс. – <http://www.obraforum.ru/>.
6. Декларація про принципи міжнародного права від 24 жовтня 1970 р. // Internet-ресурс. – <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
7. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 р. // Internet-ресурс. – <http://www.hri.ru/>.
8. Конвенція з примирення і арбітражу в рамках НБСЄ від 15 грудня 1992 р. // Internet-ресурс. – <http://www.zakon.nau.ua/>.
9. Козырев А., Гатилов Г. Система миротворчества ООН: проблемы и перспективы // Международная жизнь. – 1990. -№ 11. – С. 91–101.
10. Никитин А. Международные конфликты и их урегулирование // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. – № 2 – С. 3–16.

Науковий керівник: д-р юрид. наук, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого О. В. Тарасов

А. В. Гапуненко¹

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК КРИТЕРІЙ ВСТУПУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Відповідно до Декларації принципів толерантності ООН, проголошеної 16 листопада 1995 р., толерантність – це повага, сприйняття та ро-

---

¹ Студентка 5 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

зуміння багатого різноманіття світових культур, форм самовираження та самовиявлення людської особистості.

Толерантність об'єднує два провідних вектори: в країні вона є умовою збереження миру та спокою, а у світі – основою інтеграції та співробітництва зі світовим співтовариством в умовах глобалізацій цих процесів [6].

Європейська рада з толерантності і примирення підготувала документ, який юридично регламентує правові відносини в такій сфері як толерантність в країнах Європи – Типовий національний закон про розвиток толерантності. Закон спрямований на вирішення мовної, релігійної, національної, расової, політичної толерантності, толерантності до конкретної статі та до сексуальних меншин.

Утвердження принципів толерантності у відносинах між різними націями та етнічними меншинами є важливим негласним критерієм інтеграції у європейське співтовариство [7]. А сам рівень толерантності є сигналом про моральну готовність громадян країни до співпраці зі світовою спільнотою на засадничих для неї принципах.

Європейська спільнота створила узагальнений образ, який хоче бачити в державах-членах Європейського Союзу. Союз заснований на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства закону і поваги прав людини, в тому числі права осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для держав – членів, в суспільстві, в якому переважають плюралізм, недискримінація, толерантність, справедливість, солідарність і рівність між жінками і чоловіками.

Саме тому, у 1993 р. Європейський Союз встановив Копенгагенські критерії, які визначають політичні, економічні і правові умови для приєднання до Союзу [2]. Країни Центральної та Східної Європи мають високий рівень культурної різноманітності, а для того, щоб спільно проіснувати, потрібно мати не тільки спільні політичні та економічні інтереси, але й схожі погляди, цілі та цінності.

Фактор толерантності у міжнародних взаєминах стає важливим критерієм здійснення інтеграційного процесу країни-заявника у європейське співтовариство.

Утвердження принципів демократії, захисту прав та свобод громадян незалежно від національної, релігійної, сексуальної, етнічної чи мовної приналежності створюють умови для уніфікації толерантності. Такі ви-

моги слід розглядати як *затребувані* часом, і такими що є *вимушеним* кроком назустріч якісним перетворенням суспільного порядку та встановленню нових стандартів [1].

Також, необхідність розроблення державної концепції боротьби з ксенофобією, антисемітизмом, антифемінізмом и гомофобією, полягає в тому, щоб запобігти виникненню міжнаціональних конфліктів і сприяти стабільності та укріпленні світової спільноти.

Наявність дискримінаційних явищ у суспільстві часто є елементом, що штовхає державу для прийняття законодавства, що передбачає посилення захисту меншин. На думку ЄС, захист меншин має бути обов'язковим задля протидії потенційного ризику конфліктів і їх негативних наслідків для демократичної стабільності. Проте, політика ЄС щодо захисту меншин, особливо етнічних, часто зазнає критики за відсутність внутрішніх підстав для її непослідовного застосування і відсутності прозорості в процесі моніторингу, здійснюваного Європейською комісією [3].

Тому, особливу увагу слід приділяти молоді, виховуючи в неї почуття толерантності, яке буде базуватися на здатності конструктивно сприймати досягнення інших культур та сучасні тенденції співіснування, яке потім можна обґрунтовувати на законодавчому рівні. У сукупності це дасть змогу отримати нові можливості співпраці, а також перспективи розвитку в гармонії і мирі.

Правові та політичні рамки країни, що вступають до ЄС мають забезпечувати права людини, повагу і захист меншин, відповідати європейським та міжнародним стандартам. Інституційна структура багатьох країн – заявників, в значній мірі є адекватною. Проте, є прогалини в реалізації законодавства та існуючих стратегій і планів дій. Вимагається збільшувати обізнаність і чутливість адміністрації, поліції та судової системи щодо цих питань [5].

Країни намагаються швидко виконувати умови, приймаючи закони, але без механізму їх реалізації, а що гірше, без моральної готовності населення та уряду до виконання цих законів.

Слушність даної позиції полягає в тому, що кожна нація повинна поважати іншу, приймаючи її відмінності, при цьому підтримувати право кожного на свою «несхожість», а також поважати ставлення до іншої релігії, відношення до сексуальних меншин та ін. Але, що саме охоплює поняття «поважати», «бути толерантним»? В контексті вступу до ЄС, це означає не тільки терпимість, а й прийняття даних позицій як своїх.

Європейський Союз наполягає на прийнятті більш ефективних заходів боротьби з дискримінацією та свободи вираження думок. Адже, на практиці, рома, етнічні меншини, інваліди і лесбійки, геї, бісексуали і транссексуали, як і раніше піддаються дискримінації, в тому числі зі сторони представників державної влади. Тобто, загальної поваги до прав людини мало! Потрібно захищати меншини, а отже і дозволяти їм реалізовувати свої права. Але саме механізм реалізації цих прав не визначено. Не зрозуміло, як сексуальні меншини будуть реалізовувати свої права, та як населення поставиться до такої реалізації.

Насамперед, інтегрувати можна того, хто цього щиро бажає. Багато громадян мають намір інтегруватися лише формально, а саме, отримати громадянство країни проживання зі збереженням традиційного для себе способу життя.

Варто зауважити й те, що толерантність передбачає інтеграцію людини в культуру, традиції, систему правил поведінки, норм і цінностей інших націй, які давно сформовані у країнах певної правової сім'ї.

Релігійно – конфесійні суперечності також стоять на шляху утвердження принципів толерантності. Світова конфесійна структура є строкатою, що відповідає багатоманітності зареєстрованих релігійних об'єднань громадян, направлень, угруповань. Приналежність до певного віросповідання теж є причиною дискримінації. Кожна релігія пройшла свій шлях становлення, конфліктувала з іншими віровченнями, політичними поглядами та знайшла своїх послідовників. На даному етапі розвитку суспільства Союз пропагує толерантність, та чи стосується це лише терпимості та взаєморозуміння, чи майбутнього об'єднання релігійних конфесій? Постає питання чому в ЄС переважають країни християнського та протестантського світу, і так мало країн, що сповідують іслам, який є більш радикальним та нетерпимим за своєю природою.

Крім внутрішніх міжрелігійних суперечностей, є також неприйняття релігіями позицій сексуальних меншин. Греція та Кіпр стали толерантними до сексуальних меншин, тобто, православні країни прийняли та одобрили одностатеві відносини. А чи не поступилися вони своїми релігійними переконаннями задля Союзу та його цінностей? І чи варто взагалі поступатися релігійними цінностями, які формувалися не одне століття.

Толерантності важко досягти через низку об'єктивних факторів. Передусім, до них відносять існування різних точок зору, інтересів, тра-

діцій та амбіцій, які притаманні кожному індивіду, котрі, в свою чергу, формують окремі соціальні групи.

І хоча кожна держава, яка вступає до ЄС – є демократичною та незалежною, вона захищає права та інтереси своїх громадян. З меншинами трохи інша ситуація, жодна країна не може досконало врегулювати це питання на законодавчому рівні, тому підштовхування до політики рівноправ'я меншин має благодібно вплинути на формування демократії в світі. Що ж до гомофобії чи антисемітизму, то жодна демократична країна, принаймні відкрито, не пропагандує негативне ставлення чи протистоїть тим особам. Справа в національній правосвідомості, культурі, яку не можна одразу ж змінити за допомогою прийняття закону чи вступивши до Союзу. Це просто нав'язування нації того, до чого вона сама ще не дійшла, і чого вона не бажає бачити в суспільстві.

Толерантність має прийти з часом, а не прискорено чи вимушено. Цей процес має бути внутрішнім та помірним, тоді проблем з реалізацією прав меншин не буде.

Література:

1. Кондратюк М. М., Постельжук О. П. Етнічна толерантність як один із критеріїв інтеграції України в Європейський політичний простір / М. М. Кондратюк О. П. Постельжук // Панорама політичних студій: Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – 2012. – № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/123/Desktop/Pps_2012_8_34.pdf

2. Political criteria for accession to the EU: human rights conditionality and the creation case / Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. – z 68–3 . – с. 166–190 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/1812/19144.pdf>

3. Edina Szöcsik The EU Accession Criteria in the Field of Minority Protection and the Demands of Ethnic Minority Parties // Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe Vol. 11, No. 2, 104–127 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ecmi.de/fileadmin/downloads/publications/JEMIE/2012/Szocsik.pdf>

4. Єльнікова М. М. Міжетнічна толерантність в умовах загальноєвропейської ідентичності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/123/Desktop/gileya_2013_72_159.pdf

5. Commission Opinion on Montenegro's application for membership of the European Union, Brussels, 9.11. 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/mn_opinion_2010_en.pdf

6. Кондратюк М. М., Постельжук О. П. Релігійна толерантність як засіб запобігання конфесійних протистоянь в Україні / Кондратюк М. М., Постельжук О. П. // Панорама політичних студій: Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – 2012. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/123/Desktop/Pps_2012_9_32.pdf

7. Яковюк І. В. Правова культура в умовах глобалізації та європейської інтеграції / І. В. Яковюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / гол. ред. Ю. П. Битяк. – Х. : Право, 2007. – № 13. – С. 3–16.

Науковий керівник: д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого І. В. Яковюк

А. Д. Гетьман¹

ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Розвиток сучасного світу характеризується процесами глобалізації, що посилює універсалізацію всіх сфер життя суспільства і безумовно не може не впливати на функціонування національних держав. У процесі глобалізації, зазначає І. Валерстайн, утворюється глобальне суспільство – світ-система, центром якої є найрозвиненіші країни світу, які експлуатують менш розвинені країни, що утворюють напівпериферію. Під впливом глобалізації розпочалися суперечливі процеси, пов'язані із системною перебудовою чинної архітектури міжнародних відносин, основою яких була суверенність держав. У сучасних умовах національна держава стає надто великою для вирішення маленьких проблем і надто маленькою для вирішення великих проблем [1, с. 3].

Глобалізація веде до серйозних змін у політичній і культурній сфері. Ці зміни безпосередньо зачіпають, хоча й різною мірою, всі національні держави. Залучення національних держав у глобальну економіку повсюдно породжує явище, яке експерти описують у таких термінах як «звуження», «ослаблення», «девальвація» суверенітету.

---

¹ Студентка 5 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.